

Inspiratie- fiches

Inspiratiefiche

door Catherine Verguts

Het meisje en de rots

Auteur: Kristien In-'t-Ven

Illustrator: Martha Verschaffel

Uitgever: Lannoo

Over de makers

Kristien In-'t-Ven droomde als kind van avontuurlijke levens als cowboy en ontdekkingsreiziger. Op haar elfde kreeg ze een schriftje waarin ze haar eerste verhaal schrijft. Ze studeerde sociologie en filosofie. Ze schrijft boeken over dingen die haar bezighouden, zoals ridders, feminisme, België en verdriet. Daarin slalomt ze graag tussen fictie en journalistiek. Ze houdt van pure tekst, met weinig franje.

Martha Verschaffel tekent en vertelt verhalen waarbij de beelden meer suggereren dan verklaren. Haar duistere, bevreemdende potloodtekeningen ontspringen aan dromen, nachtmerries of obsessies.

Korte inhoud

Een meisje krijgt onverwacht iets in de handen gedrukt: een loodzwaar rotsblok, zó massief dat het voelt als "drie auto's en zeven olifanten". Ze probeert ermee om te gaan: zich eroverheen te zetten, het een plek te geven – maar niets helpt. Het ding blijft immens en onwrikbaar. Omstanders hebben er ook hun mening over: ze vinden dat ze zich aanstelt of zeggen dat ze het gewoon moet loslaten.

Uiteindelijk trekt ze naar een ravijn, een plek waar mensen afstand doen van wat te zwaar is om te dragen. Daar ontmoet ze kinderen die haar helpen. En dat verandert iets: het rotsblok blijft, maar ze is niet langer alleen en dat maakt het draaglijker.

Wanneer ze weer thuiskomt, blijkt dat het grote, ruwe gewicht haar niet langer in de weg staat, al blijft het aanwezig.

Introductie

MATERIAAL

- Foto's (zie bijlage 1)

Leg foto's op tafel. Je kan hiervoor de foto's in bijlage 1 gebruiken of zelf postkaarten verzamelen.

- Welke foto past voor jou het best bij de sfeer en de boodschap van het boek en waarom?
- Zou je het boek zelf gekozen hebben op basis van de titel, de cover, de flaptekst en je eerste indruk als je erdoor bladert? Waarom wel/ niet?
- Vind je dat dit boek past bij jullie leeftijd? Snap je waarom het werd uitgekozen in jullie groep? (prentenboeken zijn voor alle leeftijden, het onderwerp is zwaar)
- Wat is je favoriete pagina uit het boek en waarom?
- Wat is voor jou de meerwaarde van de illustraties? (je krijgt boodschap mee in beeld en tekst, woord en illustratie vullen elkaar aan, de beelden geven veel van de sfeer mee)
- Hoe zou je de sfeer van het boek omschrijven?

Bespreking

p.1-7: "Voor haar deur stond iemand met een pakket." Het meisje krijgt onverwacht bezoek en zegt dat ze niets besteld heeft.

- Wat betekent dat? (als er iets zwaars op je pad komt, is dat vaak onverwacht, zonder dat je erom gevraagd hebt)
- Hoe versterken de tekeningen (zwarte tweede pagina, voeten van de bezorger) het gevoel van het meisje? (hele pagina is zwart, bezorger is helemaal bedekt achter rots, dat symboliseert grootte, zwaarte van het pakket, het meisje kan niets anders meer zien)
- Wat zou er gebeurd kunnen zijn?
- Vind je het jammer dat je niet te weten komt wat er precies gebeurd is? Of is het net een meerwaarde? (iedereen kan zich inleven, er wordt geen oordeel geveld over grootte van het verdriet, er zit geen hiërarchie in hoeveel verdriet jij mag voelen bij wat er gebeurt, de focus ligt op het verdriet dat er mag zijn, onafhankelijk van de oorzaak)
- Hoe komen de tekst en de tekeningen hier samen? (ze wordt bedolven onder de rots, ze heeft vooral vragen, de typografie (hoe de letters staan) versterkt dat gevoel)

p.12-19: "Het meisje probeerde het rotsblok van zich af te duwen."

- Wat probeert ze allemaal te doen om van het rotsblok af te geraken? (ze wil het haar huis binnenduwen en er niets mee doen, het loslaten, zich eroverheen zetten, het een plekje geven, het van zich af laten glijden)

p.20-23: "Mensen keken haar na."

- Welke reacties van mensen helpen niet? ("Zet het gewoon van je af"; "Is het echt zo zwaar?", "Kop op", "Je overdrijft"; het niet zien / erkennen, ervan opkijken dat zo'n jong meisje rotsblok mee heeft)

- Welke reacties helpen wel? (bevragen “Zit je in de put?”, kinderen die aan haar trekken, benoemen en erkennen – het is zwaar, in stilte samen op een bankje zitten, zeggen “ik vind de juiste woorden niet”)
- Wat is het effect van de tekening met de gezichten van mensen over elkaar heen gestapeld op pagina 21? (je voelt de last van hun blikken op haar wegen, iedereen staart haar aan, ook zij die moeten omkijken)

Je zou de compositie van de tekening kunnen vergelijken met De Kruisdraging (H. Bosch – zie bijlage 2).

p.24-29: “Aan de rand van het ravijn staarde ze naar beneden.”

- Wat is het effect van de volledig zwarte pagina op de lezer op pagina 28? (het is overweldigend, we voelen mee met het meisje dat geen uitweg ziet)
- Je ziet overal de potloodstrepen nog op pagina 28. Waarom zou de illustrator daarvoor gekozen hebben? Vind je de tekeningen mooi?
- Wat zou het betekenen dat de rots haar val gebroken heeft op pagina 29? (het is niet enkel negatief, de rots, de zwaarte kan ook positievere kanten hebben, het lijkt soms zelfs alsof ze de rots omarmt)

p.32-45: “Ben je dood?”

- Vind je in het boek ook humor terug? (ja, bv. woordgrapje: “in de put? Ja, dat wel”, de combinatie van letterlijk en figuurlijk taalgebruik)
- Kinderen helpen haar uit ravijn. Is dat toeval, denk je? (kinderen kunnen vaak ongedwongener met verdriet omgaan, vanuit een oprechte interesse)
- Gaat het vanzelf, om uit het ravijn te klimmen? (neen, het doet pijn + Soms gleed ze uit en viel ze dieper, ze is gevoel van tijd kwijt: “Het duurde uren, al hadden het ook jaren kunnen zijn”)

p.46-59: “Hoe kon het dat het haar nog nooit eerder was opgefallen?”

- Hoe verandert haar rotsblok hoe ze naar anderen kijkt? (het zorgt ervoor dat ze ook rotsblokken van anderen ziet)
- Hoe zorgen anderen ervoor dat ze het rotsblok leert dragen?
 - Symboliek van verdriet als rugzak: het is even zwaar, maar je hebt je handen vrij en er komt ruimte voor andere dingen.
 - De symboliek van iemand die naast haar op het bankje komt zitten, cf. het beeld van Uus Knops in “Op afstand nabij”:
 “Mensen die getroffen worden door een pijnlijk verlies, zetten zich noodgedwongen op het figuurlijke bankje langs hun levensweg. Verlies brengt even tot stilstand. Zittend, starend, zuchtend, mijmerend, misschien mild glimlachend. Als we iemand zien zitten op zijn bankje, hebben we als passant al te vaak de reactie om onze hand aanmoedigend uit te strekken en hem recht te trekken, hoppa, weer op pad. Maar hoeveel mooier zou het zijn naast hem of haar op het bankje te gaan zitten. Samen zittend en starend. Samen zuchtend.”
- Hoe evolueert haar houding tegenover het rotsblok? (eerst ziet ze niets door rotsblok: “lange tijd was het rotsblok het enige geweest dat ze kon zien”, al het andere wordt overgenomen, ook in de tekeningen; daarna blijft de rots aanwezig, maar ze begint ermee om te gaan, haar kleuren te zien, zie het model van rouw van Lois Tonkin “Growing around grief” als bijlage 3, je sleept rotsblok mee als hondje)
- Vind je dat de tekeningen goed bij de tekst passen? Op welke manier? (zwart-wittekeningen passen goed bij de sfeer, zwarte en zware van de rots, passende eenvoud van woord én beeld)

p.60-69: "In de verte zag ze een huis."

- Hoe komt het dat ze eerst haar huis niet herkent? (ze is zelf veranderd, zoveel dat ze haar eigen wereld niet meer herkent)
- Hoe komt het dat het deeg er nog staat als ze thuiskomt? (de wereld heeft niet stilgestaan, de rouw hoort erbij, je ziet in de illustratie dezelfde vorm in de rots als in het deeg, alsof de twee (haar leven dat doorgaat en haar verdriet) meer vermengd en minder apart zijn, zoals bij het kneden van een deeg)
- Vergelijk de kleur van het rotsblok in het begin en aan het einde van het boek. Valt je iets op? (het rotsblok wordt letterlijk lichter, minder zwart, met meer diepgang en nuance, je voelt ook in de tekeningen hoe het rotsblok zwaar is in het begin en het mee evolueert, op het einde lijkt ze het zelfs te kunnen aanpassen aan de vorm van haar deur en zo toch binnen te kunnen duwen)

2

VERWERKING

Muzikale opdracht

MATERIAAL

- Een ipad of een gsm
- Internetverbinding
- Eventueel: Spotify, YouTube of dergelijke

Zoek muziek en / of liedjes die bij dit boek zouden horen.

- Welke sfeer zou de muziek moeten hebben om te passen bij het boek?

Laat de juryleden muziek zoeken voor het begin, het midden en het slot.

- Waarom heb je deze muziek gekozen?

Elfje met beeld

MATERIAAL

- Pen en papier

Bedenk zelf andere beelden die voor jou 'verdriet' zouden kunnen verbeelden (een schaduw, golven, een zwart gat, een doolhof, een lege stoel).

Schrijf een elfje met dat beeld voor verdriet. Een elfje is een gedicht van elf woorden die op deze manier worden geordend:

Woord
twee woorden
En dan drie
Hier komen vier woorden
Woord

3

VERDER LEZEN

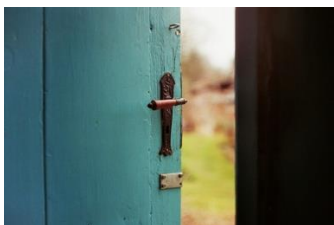
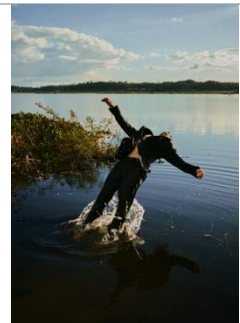
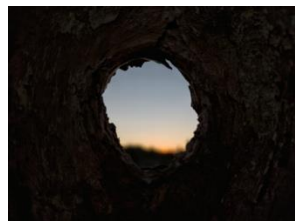
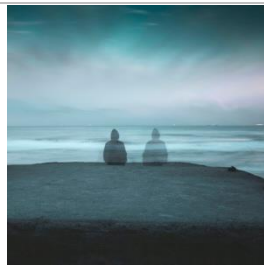
- Het lied van de bultrug / Wim Opbrouck, Bruno Vergauwen (ill.) (Manteau, 2022)
www.boekenzoeker.be/het-lied-van-de-bultrug
- Ik geef je de zon / Jandy Nelson, Aimée Warmerdam (vert.) (Blossom books, 2015)
www.boekenzoeker.be/ik-geef-je-de-zon
- Wordt het ooit weer normaal? Jongeren over leven met gemis / Alexandra Hustinx en Missing You) (Borgerhoff en Lamberigts, 2022)
- Het troostboek / Matt Haig (Lebowski, 2021)

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Zo ontstaat er nog meer interactie in de Leesjury-community! Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de gewenste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

© Iedereen Leest en Catherine Verguts, 2025
Vormgeving: Simon Bequoye

BIJLAGE 1

BIJLAGE 2

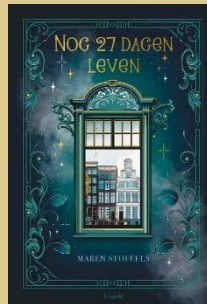

Bron:

https://nl.wikipedia.org/wiki/Kruisdraging_%28schilderij%29#/media/Bestand:Hieronimus_Bosch_055.jpg

BIJLAGE 3

Nog 27 dagen leven

Auteur: Maren Stoffels

Uitgever: Leopold

Over de maker

Maren Stoffels is een Amsterdamse auteur van voornamelijk thrillers en mysterieromans voor 12+. Ze houdt zelf niet zo van series en dus schrijft ze vooral op zichzelf staande verhalen. Ze schrijft heel snel en brengt gewoonlijk drie of meer boeken uit per jaar. "Nog 27 dagen leven" is tot nu toe haar favoriete boek van eigen pen, onder andere doordat het verhaal zo persoonlijk was na het verlies van haar eigen beste vriendin.

Korte inhoud

Lissa is terminaal ziek en heeft beslist om euthanasie te plegen. Tot dan heeft ze nog 27 dagen. Vanuit haar vensterraam begint ze een ruilhandel. Ze start met een muntje, dat ze met Ellen ruilt voor een pen. Ellen vermijdt liefst contact met andere mensen omdat ze zich schaamt voor de grote wijnvlek op haar wang en de reacties die daarop volgen. Lissa stuurt Ellen op pad om steeds waardevollere voorwerpen voor haar te ruilen. Zo leert Ellen Xavi en zijn grootvader kennen. Xavi en Ellen komen voor een ruil op het spoor van een oude vlam van Xavi's opa. Ze krijgen de twee na wat tegenslagen samen aan tafel. Daarnaast organiseren ze een laatste uitstap voor Lissa die heel Amsterdam wilde zien. Ellen ontdekt dat haar wijnvlek haarzelf niet maakt en dat er ook mensen zijn die er niet om geven. Lissa regelt op eigen houtje een Vespa waarmee ze de vader van het meisje waarop haar broer, Mio, verliefd is, kan overtuigen om zijn dochter met hem te laten uitgaan. Uiteindelijk breekt Lissa's laatste dag aan zonder dat ze dat heeft verteld aan Ellen. Toch begrijpt Ellen Lissa's keuze en het afscheid dat ze voor haar had achtergelaten op de vensterruit.

1

HET VERHAAL

Cover / vormgeving

→ Wat staat er op de cover? (Lissa's raam, Amsterdamse gevels, veel krullen en versiersels in dezelfde stijl als die de bladsnede en op de pagina's)

Personages

- Wie zijn de hoofdpersonages? (Lissa en Ellen)
- Kan je de hoofdpersonages in drie woorden omschrijven? (Lissa: terminaal/ziek/longprobleem/moe, hoopvol, dapper, sterk, ondernemend, bang, geliefd, vastberaden ... Ellen: wijnvlek, gehoorzaam, eerst bang/verlegen/terughoudend/gekwetst maar later enthousiast/hoopvol/ondernemend/dapper)

In de eerste hoofdstukken worden Lissa en Ellen pal tegenover elkaar gezet: de stervende Lissa die van Amsterdam houdt tegenover de levende Ellen die het haat.

- Welke dingen vernoemen de meisjes die hun haat/liefde voor de stad symboliseren? (vuilnis op de straat, een blote vrouwentijdschrift, beweging en geluid, interactie tussen voorbijgangers)
- Wat vind jij van de stad? Deel je de mening van Ellen, of eerder die van Lissa?
- Zijn er nog vlakken waarop Ellen en Lissa lijnrecht tegenover elkaar staan? (Lissa is aan het einde van haar leven, Ellen staat aan het begin van het hare en bloeit pas open. Lissa neemt afscheid, Ellen leert nieuwe mensen kennen. Ellen vermijdt het om stil te staan, Lissa heeft geen keuze, zij moet wel.)
- Groeien ze naar elkaar toe of leren ze elkaars standpunt begrijpen aan het einde? (Er ontstaat vriendschap en vertrouwen, Ellen bloeit meer open en heeft een positievere uitkijk op de mensen en de stad)

Wanneer Ellen de wijnfles van Xavi en zijn opa ziet, denkt ze dat het een gemene verwijzing naar de wijnvlek op haar gezicht is. Later blijkt dat Xavi er niets mee bedoelde.

- Snap je haar initiële reactie? Reageert ze op een redelijke manier?
- Kan de wijnfles ergens anders symbool voor staan? (Lissa's argwaan tegenover andere mensen die in de weg stond om connecties te maken. Zodra ze Xavi en de wijnfles een kans geeft, geeft ze ook de wereld/anderen een kans)

Stijl

- Wat vind je van de vormgeving van het boek? Vind je dat de krullen bij het verhaal passen? (Bedrukte bladranden en binnenwerk hebben de laatste jaren gewonnen aan populariteit. Inhoudelijk heeft vormgeving niet zo veel invloed op een boek, maar het kan wel helpen bij het scheppen van verwachtingen.)
- Beoordeel jij een boek wel eens op de cover? Heeft de vormgeving van een boek een grote invloed op je leeservaring?

Kies een dialoog uit het boek om samen luidop te lezen.

- Voelt dit natuurlijk aan? Kan je je inbeelden dat je zelf zo met iemand zou praten?
- Hoe zou je de schrijfstijl omschrijven? (Vlot, eenvoudig, eerder korte zinnen en veel dialogen)
- Heeft de stijl invloed op hoe moeilijk/makkelijk je je kan inleven in een verhaal?

Vertelperspectief

Het verhaal wordt verteld door beide meisjes. Sommige scènes spelen zich tegelijk af, andere volgen elkaar op.

- Las je beide perspectieven even graag of had je een voorkeur?
- Zou het boek anders geweest zijn als het slechts door één van beide hoofdpersonages verteld werd? Welk perspectief zou dan beter geweest zijn, volgens jou?

Einde

- Had je het einde verwacht?
- Wat vond je van Lissa's beslissing om niet aan Ellen te vertellen dat ze euthanasie ging plegen? Wat zou jij gedaan hebben in Lissa's plaats? Is Ellens reactie ook hoe jij gereageerd zou hebben?
- Vond je het een geloofwaardig einde voor dit verhaal? Vond je het een goed einde?

Sfeerschepping

- Welk gevoel krijg je bij het verhaal? (Verdrietig, ontroerd, gecharmeerd, blij, verrast ...)
- Hoe wekt het boek dat gevoel bij je op? (gebeurtenissen in het verhaal die aan je eigen leven doen denken, eenvoudige schrijfstijl die niet afleidt/helpt om er volledig in op te gaan en het niet te willen neerleggen, zinnen die hard binnenkomen, bijvoorbeeld de eerste ...)

2

VERWERKING

Sociale media

In een interview zei Maren Stoffels dat ze expres geen sociale media gebruikt in haar verhalen omdat dit zo vluchtig is en het boek dan over een paar jaar waarschijnlijk verouderd is en omdat ze zelf niet graag sociale media gebruikt maar meer houdt van persoonlijke contacten.

- Was dit je opgevallen?
- Wat vind jij van sociale media? En van sociale media in boeken?

Vergelijking

→ Welke gelijkenissen zijn er tussen “Nog 27 dagen leven” en “Polaris” van Hanne Eerdekens, dat ook geselecteerd is bij groep 6 van de Leesjury?

- Centraal staan twee jonge meisjes en hun vriendschap (Lissa&Ellen – Celia&Noël)
- Jong meisje (+/-17j) sterft door een aandoening (Lissa – Celia)
- Een serie “opdrachten” begeleidt het verwerkingsproces.
 - Symbolen voor de verwerking/het weer vooruit kunnen kijken zijn:
 - Dat het hoofdpersonage werkt aan de band met haar broer (Lissa&Mio – Noël&Jules)
 - Een romantische ontwikkeling/start van een relatie (Ellen&Xavi – Noël&Sereia)
 - Het personage accepteert een deel van zichzelf (Ellens wijnvlek – Noëls geaardheid)
 - Een positief, open einde
- Zorgzame ouders die het hoofdpersonage proberen te begrijpen
- Korte periode (27 dagen – adventsperiode)
- Ik-perspectief in tegenwoordige tijd

→ Welke verschillen zijn er tussen “Nog 27 dagen leven” en “Polaris”?

- Vertelperspectief (Lissa&Ellen x enkel Noël)
- Timing van het overlijden (aan het einde van het verhaal x enkele maanden voordien)
- De focus van het verhaal (op de opdrachten/de parallellen tussen Lissa&Ellen x op het verwerkingsproces)
- De staat van de centrale vriendschap (ontstaat & ontwikkelt x is volledig gevormd)
- De positie van de ouders (hebben het moeilijk met Lissa's keuze/zijn zelf in een rouwproces x zijn een stabiele factor en proberen Noël te ondersteunen)
- Schrijfstijl (meer focus op gebeurtenissen en eenvoudige/toegankelijke schrijfstijl x meer focus op interne beleving, “rijkere” taal, poëtischer en met metaforen)

Herleven

Maren Stoffels verloor in werkelijkheid haar beste vriendin aan longbloedingen als gevolg van kanker. Na de eerste bloeding, leefde haar vriendin nog 27 dagen, dus besloot ze die periode te herleven door dit verhaal ook in 27 dagen te schrijven. In een interview vertelde Maren Stoffels dat het haar favoriete boek is van alle boeken die ze heeft geschreven en dat de reacties van lezers haar erg raken.

→ Wist je voor je begon te lezen dat het verhaal was geïnspireerd door het leven van de schrijfster?

→ Bekijk je het verhaal anders als je weet dat het zo persoonlijk is voor de auteur?

Verwerkingsopdracht: favoriete deel

Kies je favoriete gedeelte van het boek en omschrijf waarom je dit zo leuk vond. Stuur je bericht eventueel door naar de auteur via instagram

(www.instagram.com/marenstoffels/).

Ruilhandel

Het verhaal van beide meisjes en hun ruilhandel gaan heel vlot vooruit. Tot pagina 110 komen ze geen enkel probleem tegen.

- Wat gebeurt er op dat punt? (Bij Ellen lukt voorgestelde ruil van de jukebox voor de boot niet zoals gepland. Lissa wordt boos op haar vriendinnen van school en voelt stress uit schrik dat de ruil niet zal lukken voor haar laatste dag.)
- Begrijp je Lissa's keuze om Ellen niet te vertellen over haar geplande overlijdensdag?

Maren Stoffels raakte geïnspireerd voor Lissa's ruilhandel toen ze een virale video zag over een jongen die een muntje omruilde tot een zo waardevol mogelijk voorwerp.

- Denk je dat Lissa's ruilhandel viraal had kunnen gaan? Zou dat sneller gaan als er een video over gemaakt wordt of als het in de krant komt?

Verwerkingsopdracht: reportage

MATERIAAL

- (Klad)papier en schrijfgerei OF een computer
- Eventueel: een camera of een audiorecorder (bijvoorbeeld van een gsm)

Je bent zelf een journalist en je schrijft een artikel of maakt een reportage over de ruilhandel van Lissa en Ellen.

- Welke informatie vind je belangrijk? Neem je een interview af van een personage? Wie dan?

Voorbeelden van nieuwsberichten over ruilhandels:

- Videoreportage van Het Nieuwsblad over een scoutsruilhandel:
www.nieuwsblad.be/regio/oost-vlaanderen/denderregio/aalst/video.-scouts-alowis-ruilen-eieren-voor-een-fiets/63714813.html
- Online artikel over een virale video: www.manly.nl/ruilen-paperclip-huis-kopen

3

VERDER LEZEN

- Polaris / Hanne Eerdekens (Pelckmans, 2024) www.boekenzoeker.be/polaris
Dit boek zit ook in de leesjuryselectie voor 2025.
- Een weeffout in onze sterren / John Green en Nan Lenders (vert.) (Lemniscaat, 2012)
www.boekenzoeker.be/een-weeffout-onze-sterren

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Zo ontstaat er nog meer interactie in de Leesjury-community! Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de gewenste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

© Iedereen Leest en Linde Verlooy, 2025
Vormgeving: Simon Bequoye

Polaris

Auteur: Hanne Eerdekens

Uitgever: Pelckmans

Over de maker

Hanne Eerdekens (2000) werkt als leerkracht Engels en Nederlands. Ze probeert zo hedendaags en inclusief mogelijk te schrijven en gaat Engelse woorden niet uit de weg als die beter zijn dan het Nederlandse alternatief. Ze vindt er nog te weinig positieve representatie van queer personages in de Nederlandstalige jeugdliteratuur is. Die lacune probeert ze op te vullen met haar eigen romans.

Korte inhoud

Noël is 17 jaar oud en net begonnen aan de universiteit. Afgelopen zomer verloor ze haar beste vriendin, Celia, aan leukemie. In de afgelopen drie/vier maanden heeft Noël zich afgezonderd terwijl ze worstelde met haar identiteit zonder Celia. Dan krijgt Noël een adventskalender die C voor haar had achtergelaten. De kalender bevat dagelijks een brief met een opdracht van Celia. De opdrachten halen Noël uit het huis en leiden ertoe dat ze nieuwe vrienden maakt op de universiteit, haar seksuele geaardheid voor zichzelf een plaats geeft en het meisje waarop ze verliefd is, durft aan te spreken. Rond het eindejaar heeft Noël zichzelf gevonden en kan ze weer vooruitkijken.

1

HET VERHAAL

Cover

- Welke personages zie je op de cover? Zien ze eruit zoals je je had ingebeeld? (Noël en Sereia, Celia in een sterrenbeeld. Celia's sterrenbeeld heeft haar dat onder een muts uitkomt.)
- Wat zie je nog op de cover? (Een grote open deur in de "o" van de titel met een ster erop, waar Noël naar reikt, vermoedelijk de poolster. Voorwerpen uit het verhaal, afgebeeld als sterrenbeelden: de brief aan de ballon voor Celia, rolschaatsen aan de voeten van Noël en

Sereia, sterrenbeelden, een fototoestel, thee, basbousa en koekjes, een sterrenkijker, een microfoon)

- Bevat de cover tips over dingen die in het verhaal gebeuren? (Noël en Sereia die elkaars hand vasthouden, Celia als openstaande deur waar Noël naar reikt, Celia die vanuit de hemel op Noël neerkijkt, Noël's brief die naar Celia toe vliegt)

Personages

- Wie is het hoofdpersonage? Kan je haar omschrijven in drie woorden? (Noël, piekeraar, verloren/onzeker/verdrietig/eenzaam, verliefd/bi- of panseksueel/nieuwsgierig/bang, sterk/dapper, adventskalenders, rolschaatser, mollig, ros, grote zus ...)
- Hoe verandert Noël tijdens het verhaal? Zou je aan het einde van het boek drie andere woorden gebruiken dan in het begin? (Ze verwerkt het verlies van haar beste vriendin en kan weer verder. Woorden aan einde: sterk, gegroeid, socialer, getroost, ...)
- Is er conflict tussen Noël en andere personages? Waar gaat dit telkens over?

Vrienden:

- Saanvi (Saanvi is queer en merkt dat Noël dit ook is, maar het niet van zichzelf toestaat. Uit zelfbescherming wil ze homofobie mijden, ook geïnternaliseerde, dus wijst ze Noël erover terecht en verbreekt ze daarna tijdelijk het contact. p.185-188)
- Begrijp je Saanvi's reactie?
- Malik (flirt met Noël maar Noël weet niet goed hoe ze hiermee om moet, dit raakt opgelost door open communicatie, p.182)
- Sereia (Sereia en Noël kussen, maar Noël is nog niet klaar om met de buitenwereld te delen dat ze op meisjes valt, waardoor ze Sereia kwetst - p.182-185. Ze leggen dit later bij.)

Familie:

- Jules (stond voor Celia's overlijden veel dichterbij Noël. Door een van de opdrachten beseft Noël dat ze hem heeft weggeduwd en betreft ze Jules bij het sterrenkijken. In Noël's brief aan Celia op het einde, vermeldt ze dat Jules voelt als haar grote broer doordat hij zo voor haar zorgt sinds ze uit de kast is - p.254.)

Stijl

In een interview (www.literatuurvlaanderen.be/nieuws/schwalbe-vijf-vijfentwintigers-over-hun-schrijven) zei Hanne Eerdekens het volgende: "Ik kies voor een stijl die jongeren aanspreekt zonder te gekunsteld te zijn. Ik vermijd geen Engelse woorden als die beter passen, voeg geen onnodige referenties toe naar bekende popsterren om maar relateerbaar te zijn. Misschien ben ik over vijf jaar die feeling kwijt, ik blijf zoeken naar mijn eigen stijl, maar tot nu toe werkt het."

- Wat vind je van de schrijfstijl? Ben je het met haar eens dat het aanspreekt zonder gekunsteld te zijn? Heb je Engelse woorden opgemerkt? Pasten die in het boek? Wat vind je van verwijzingen naar popsterren?

Hanne Eerdekens gebruikt veel metaforen zoals de poolster (voor een belangrijk persoon in je leven/het noorden kwijt zijn voor het verlies van die persoon), zwarte

gaten die groeien en krimpen (voor verlies), kat en muis (voor haar staarwedstrijd met de adventskalender die ze opendoet en het “hebbes”-moment wanneer de stap gezet is op pagina 16 en opnieuw op pagina 24),...

Veel van Noëls metaforen en gedachtegangen hebben met dieren te maken (katten, muizen, honden, hamsters). Dit past bij haar biologiestudie.

- Vielen de metaforen je op tijdens het lezen?
- Vind je het belangrijk dat personages denken op een manier die overeenkomt met hun interesses? Las je wel eens een boek waarbij dit misliep?
- Doe het boek open op een willekeurige pagina. Kan je een metafoor bedenken die op deze passage zou passen en die overeenkomt met Noëls interesses?

Het boek is vooral geschreven vanuit Noëls innerlijke monoloog, haar gedachten, maar het wordt ook aangevuld met brieven van Celia, berichtjes naar ouders en vrienden en Noëls gedicht dat ze voordraagt in Vinyl.

- Wat vind je van de afwisseling met de brieven? Las je eerder dergelijke boeken?

Op pagina 231 vergelijkt Noël een hartjesreactie op een bericht met een duimpje. Ze vindt beide eerder nietszeggend.

- Deel je haar mening? Vind jij een apart berichtje met een hartje anders dan een hartjesreactie op het bericht zelf?

Verhaalstructuur

- Hoe is het verhaal opgebouwd? (Proloog, 35 hoofdstukken en epiloog, de hoofdstukken spelen zich af tijdens het verloop van de adventskalender en zijn gegroepeerd per datum en dus per adventsvakje.)
- Hoe versterkt de structuur van het verhaal de inhoud ervan? Wat is de functie van de proloog en de epiloog? (De structuur helpt om Noëls rouwproces te kaderen: de lezer krijgt een kort stukje proloog als ijkpunt, zo staat Noël ervoor voor ze met haar verdriet aan de slag gaat. In de hoofdstukken confronteren Celia's brieven haar met dat verdriet, de lezer ziet een evolutie. In de epiloog krijgt de lezer een 'eindpunt' te zien waarbij Noël het verlies een plaats heeft gegeven en vooruit kan kijken.)
- Is je iets opgevallen bij het begin van de hoofdstukken? (De eerste zin van het hoofdstuk is steeds de titel. Bij iedere titel staat een van volgende illustraties: Celia, rolschaatsen, een theekan eventueel met koekjes, een sterrenkijker, sterren, brieven, een microfoon)

Tijd

- Wanneer speelt het verhaal zich af? (het jaar wordt nergens vermeld, maar het leest alsof het zich afspeelt in 2024/2025, alleszins hedendaags. Het verhaal loopt tussen 1 november en 5 januari. Proloog: 1 november, verhaal 14-24 december, epiloog: 5 januari maar vermeldt ook wat gebeurd is sinds 24 december, inclusief Noëls brief aan Celia op 31 december)
- Is de timing van het verhaal belangrijk voor de inhoud? (Verhaal loopt gelijk met de periode van de adventskalenders, de motor van de plot die alle gebeurtenissen in gang zet, is Celia's adventskalender)

Rouw

Vooraan het boek staat een epigraaf, een kort stukje tekst over de poolster. Het stukje tekst eindigt met: “Als je de poolster vindt, dan vind je het noorden weer”.

- Is Noël het noorden kwijt? Waaraan merk je dit? (Celia was een richtingaanwijzer voor Noël, een groot deel van haar identiteit was gebouwd rond hun vriendschap. Door het verlies ervan, verliest ze een deel van zichzelf. Ze zondert zich af en heeft paniekaanvallen die ze verstoppt voor anderen (p.37), ze rolschaatst niet meer... Aan het einde is Celia nog steeds haar poolster, maar kan ze ook weer de hele sterrenhemel zien/is er weer ruimte voor andere mensen en voor de toekomst.)
- Vind je dit verhaal een goede representatie van een rouwproces? Waarom wel/niet? (Ieder rouwproces is anders. Dit las wel realistisch. Noël is door verschillende emoties gegaan.)

Het verhaal is volledig opgehangen aan de adventsperiode, omdat deze belangrijk was in de vriendschap van Noël en Celia. Bovendien is Noël jarig op kerstdag. De adventsperiode is een christelijke traditie, toch bevat het boek geen verwijzingen naar religie.

- Denk je dat religieuze rituelen losgekoppeld kunnen worden van geloof? Kan je een adventskalender gebruiken zonder dat die gelinkt is aan het jesusverhaal? Heb je zelf al eens een adventskalender gehad? Waarom vinden we het leuk om op die manier ergens naartoe te leven?

Seksualiteit

Op pagina's 52 tot 59 praten Noël, Noémie, Saanvi, Jannis en Malik over Noël's geaardheid. Na Celia zijn zij de eersten waaraan Noël vertelt dat ze niet enkel op jongens valt, al weet ze niet zeker of ze bi- of panseksueel is.

- Vind je de scène waarin de jongeren elkaar leren kennen realistisch? Ken je mensen die even rechtuit vragen stellen als Saanvi?
- Weet je wat het verschil tussen pan en bi is? (Een biseksueel persoon valt op mannen en vrouwen, een panseksueel persoon valt op personen omwille van hun persoonlijkheid, ongeacht hun gender en kan dus op mannen, vrouwen, uniseks en/of transpersonen vallen)
- Ken je mensen die op of voor hun 18 jaar al met zekerheid wisten wat hun geaardheid was en daar openlijk over praatten met mensen die ze (nog) niet goed kennen? Ken je mensen die op latere leeftijd nog onzeker waren of hun geaardheid? (Benadruk dat dit een persoonlijk traject is dat iedereen op een andere manier aflegt en dat er geen juiste of foute manieren zijn.)

Het verhaal bevat veel gelijkenissen met “Nog 27 dagen leven” van Maren Stoffels (ook geselecteerd voor de Leesjury in groep 6), maar ook enkele verschillen. Zie de inspiratiefiche van “Nog 27 dagen leven” voor een overzicht.

Creatieve verwerkingsopdracht

MATERIAAL

- Een kartonnen doos, bijvoorbeeld een cornflakesdoos
- Een breekmes, snijmes en/of schaar om luikjes uit de doos te snijden
- Een snijplank (voor onder het mes)
- (Wit, klad- of gekleurd) papier
- Schrijfgerief
- Kleurmateriaal (stiften/kleurpotloden/eventueel verf & borstels)
- Lijm en/of plakband
- (Eventueel: enveloppen op de brieven/opdrachten in te steken. Je kan deze ook maken)

Maak samen een adventskalender van Noël voor Celia, van 14 tot 24 december het jaar na de gebeurtenissen in “Polaris”.

- Wat zet Noël in haar brieven? Welke dingen kunnen gebeurd zijn in het jaar na het verhaal, waarover ze Celia wil vertellen? Betreft ze andere personages om ook brieven te schrijven?
- Maakt Noël foto's voor Celia? Wat staat er op die foto's?
- Werkt Noël opdrachten uit voor de adventskalender? Zijn dit dan opdrachten voor haarzelf, en/of voor andere personages?

Variatie: juryleden kunnen ook adventskalenders maken voor elkaar (over boeken lezen), voor andere personages uit het boek, voor iemand bijzonder die ze een persoonlijk cadeau willen geven, ...

3

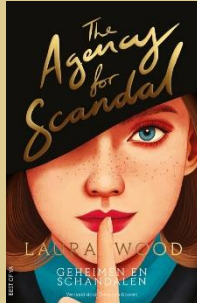
VERDER LEZEN

- Kleine gelukjes / Audrey Adelin (Best of YA, 2024) www.boekenzoeker.be/kleine-gelukjes
- Dat is voor morgen / Doreen Hendrikx (Pelckmans, 2024) www.boekenzoeker.be/dat-voor-morgen (Doreen Hendrikx schreef het gedicht in Polaris op p.132-134)
- Zout / Doreen Hendrikx (Pelckmans, 2021)
- Nog 27 dagen leven / Maren Stoffels (Leopold, 2024) www.boekenzoeker.be/nog-27-dagen-leven (ook geselecteerd voor de Leesjury in groep 6)

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Zo ontstaat er nog meer interactie in de Leesjury-community! Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de gewenste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

© Iedereen Leest en Line Verlooy, 2025
Vormgeving: Simon Bequoye

The Agency for Scandal: geheimen en schandelen

Auteur: Laura Wood

Vertaler: Tessa van Dooren

Uitgever: Van Goor

Over de maker

Laura Wood is bestsellerauteur van kinder- en jeugdboeken. Haar debuut in 2014 won de Montegrappa Scholastic Prize voor nieuw schrijftalent en haar werk werd sindsdien vaak bekroond en vertaald in verschillende talen. Ze behaalde een doctoraat in negentiende-eeuwse literatuur aan de Universiteit van Warwick. Volgens haar website houdt ze van kopjes thee, herfstbladeren, Fred Astaire-films, geurkaarsen, mooie notitieboekjes, poëzie en gemberbier. In een interview vertelt ze over haar voorliefde voor schrijven voor deze leeftijdsgroep: "I love books that are about young women on the edge of adulthood who are about to take their first steps out into the world, and YA fiction is of course a natural place where I get to write about those sorts of stories."

Bronnen:

www.lauraclarewood.com/about

www.mirandasnotebook.com/blog/laura-wood-interview

Korte inhoud

Het Vogelhuis is een geheim onderzoeksbureau gerund door vrouwen aan het eind van de negentiende eeuw – en niemand in de Londense high society is veilig. Tussen chique bals en roddelbladen ontmaskeren zij de schandalen van de elite, gewapend met scherpe geesten en nog scherpere observaties.

De achttienjarige Isobel Stanhope heeft zo haar eigen geheimen. Ze is smoorverliefd op een hertog die haar niet kent, haar familie balanceert op de rand van financiële afgrond en ondertussen werkt ze stiekem voor het Vogelhuis.

Wanneer ze verstrikt raakt in een zaak vol manipulatie, chantage en verdwenen juwelen – én de hertog opeens veel te dichtbij komt – moeten Izzy en haar medespeurders alles op alles zetten om de waarheid boven tafel te krijgen. Het zelfverklearde muurbloempje zal transformeren naar een krachtige vrouw die haar eigen keuzes durft te maken.

Personages

- Kan je het personage van Izzy omschrijven? (slim en proactief (zorgt voor gezin in tijdens van financiële crisis), handig (brieven ontfutselen, sloten kraken), zorgzaam (zorgt voor kleine broer en moeder))
- Izzy wordt omschreven als een gelaagd personage (cf. "Ik omvat veelheden" p.70).
- Kan je contrasten in haar personage vinden? (opmerkzaam, maar niet als het op gevoelens aankomt; ze is moedig om voor het Vogelhuis te werken en toch verbergt ze de geheimen van haar familie; Ze opereert binnen de Victoriaanse elite en moet aan die regels voldoen (denken aan haar reputatie), maar vecht ook tegen die dubbele moraal van schijn door schandalen te onthullen)
- Hoe is haar karakter veranderd sinds de dood van haar vader? (Isobel is van adel, maar door het verlies van haar vader en rijkdom is ze sociaal 'gevalen'. Ze heeft daardoor de maatschappij op een andere manier leren kennen. Haar zorgeloze karakter is verdwenen, ze begon paniekaanvallen te krijgen: "Ik ben [...] een behoorlijk redelijk en opgewekt persoon. Een optimist, zoals mijn vader. [...] Paniek begon me te besluipen, in balzalen, op plaatsen met te veel mensen. Ik dacht dan dat ik geen adem kreeg, mijn handen werden klam en begonnen vervolgens te tintelen, mijn hart sloeg op hol. Het was alsof het verdriet en de zorgen zich steeds strakker rond mijn borst wikkelden, me dreigden te verstikken." p.35-36))
- Hoe verandert Izzy's personage doorheen het verhaal? (Ze transformeert van een "kleine, muizige dochter" (p.34) die zonder nadenken in zwijm valt voor een hertog naar een zelfstandige, krachtige vrouw die haar eigen weg zoekt (twijfelt bv. aan het huwelijk en of ze dan haar zelfstandigheid niet te veel opgeeft))
- Zijn er ook metaforen in het boek die deze verandering van Izzy ondersteunen? (De kledij van de grijze muis verandert ook in kledij waarin ze zich even dapper voelt als ze is ("Misschien moet u ervoor kiezen het modebeeld te bepalen in plaats van het te volgen." p.94 en "Dan zullen we iets voor u moeten maken waardoor u zich dapper voelt." p.95); ze kan het slot dat haar vader gemaakt heeft openmaken.)
- Wat zal er volgens jou met Izzy gebeuren na het boek?
- Hoe zou je het karakter van Max omschrijven? (galant; goedgehartig; de stilte die Izzy eerst aanziet als arrogantie, wordt gekaderd als een bedachtzaamheid ("De hertog van Roxton stond algemeen bekend als een zwijgzaam man, maar nu ik onverwacht in zijn gezelschap verkeerde, beseftte ik langzaam maar zeker dat het geen hooghartige gereserveerdheid was, zoals sommige mensen dachten, maar simpelweg zijn natuurlijk inborst." p.136; gevoel voor humor "Steeds vaker zag ik het gevoel voor humor achter het masker dat hij droeg." p.170)
- Hoe groeit Max doorheen het verhaal? Wat leert Izzy hem? (Max heeft eerst geen inzicht in hoe wetten vrouwen verstikken. Hij leert gaandeweg inzien hoe dat mechanisme werkt. Hij leert via Izzy kijken naar de genderongelijkheden in de maatschappij: 'Wat meneer Lockhart doet, is haar beschermen tegen het gedrag van haar man omdat de wet het niet doet.' Het werd weer stil in de zaal en Max keek me sprakeloos aan, met die vreemde uitdrukking op zijn gezicht waardoor hij verward en een beetje ontdaan leek." p.192)
'Jij zit zo verstrikt in een systeem dat ik ben gaan verfoeien.' [...]
'Ik vind het verkeerd om de regels te overtreden.'

‘Dat komt doordat alle regels zijn opgesteld met jou in gedachten’ [...]

Het was alsof ik een boek was dat hij wanhopig graag wilde lezen, in een taal die hij niet sprak. Maar misschien kon hij de taal leren. (p.193)

- Wie was je favoriete personage en waarom? (denk ook aan personages naast de twee hoofdpersonen, zoals de altijd goedgezinde en steunende Teresa, de getalenteerde en kritische Sylla die Izzy ziet groeien, de kalme Mevrouw Finch die wel getrouwd blijkt; het koppel Winnie en Maud)

Genre

- Wat vertelt de cover over het genre en de toon van het boek? (combinatie van romantiek en detective, sterke vrouwenfiguur, nadruk op geheimen, “feel good”)
- Hield je van de romantische elementen in het boek? Van de combinatie van romantiek met de spannende elementen van een detective? Vond je beide onderdelen even sterk?
- Met welke series / films / boeken zou je het boek vergelijken? (anderen vergeleken o.a. het boek met deze series en films: Bridgerton / Enola Holmes / Charlie’s Angels)

Tijd

De Victoriaanse tijd waarin dit verhaal zich afspeelt was sterk patriarchaal: vrouwen hadden weinig rechten, werden geacht zich zedig en onderdanig te gedragen, en hadden beperkte toegang tot werk.

- Hoe geeft dit verhaal in die setting daar een hedendaagse draai aan? (Isobel opereert binnen én tegen deze beperkingen. Haar activiteiten voor het Vogelhuis krijgen extra gewicht binnen deze context – het is een daad van rebellie en bekrachtiging in een tijd die dat nauwelijks toestond; er is representatie van LGBTQI in verschillende personages)
- Hoe maakt Izzy aan Max duidelijk dat ze niet onderdanig is? (zij bepaalt uiteindelijk wanneer ze hem wil zien; ze leert Max zien hoe de sociale genderverhoudingen werken, ze maakt Max duidelijk dat ze niet onderdanig is (“U hebt mij nergens bij betrokken. Ik deed al onderzoek naar lord Morlands wandaden en als u mij gisterenavond niet tegen het lijf was gelopen, zou u nu niet voortvluchtig zijn met een steekwond in uw zij. Dus alstublieft, laat mij u verontschuldigen dat ik u hierbij betrokken heb.’ Ik wist dat het gezien zijn erecode niet meeviel om zo iets te moeten aanhoren, maar aan de andere kant: zijn erecode was hoogst onzinnig en onnodig. Ik was geen hulpeloze deerne die wachtte op een prins op het witte paard.” p.153)

Sfeerschepping

Lees het begin van het verhaal opnieuw.

- Op welke manier zit hierin al veel symboliek van het verhaal vervat? (de uiterlijks schijn van de opera, waar mensen vooral samenkomen om naar elkaar te kijken, om te kijken of iedereen de normen wel volgt, maar daaronder broeit een systeem vol schandalen en geheimen in een sterk patriarchaal systeem waartegen de detectives van het Vogelhuis vechten)

- Hoe kan je de symboliek van de vinken verklaren? (de metafoor van de vogel in een kooi komt uit Jane Eyre (zie onder), het verwijst daarnaast naar de gewoonte in de Victoriaanse periode om vinken tentoon te stellen in gouden kooien, net zoals vrouwen werden opgesloten in mooie, gouden kooien)
- Hoe is Izzy's beroep als slotenkraker symbolisch? (Izzy heeft niet alleen letterlijk, maar ook symbolisch de sleutel in handen om Morland ten val te brengen, ze moet daarvoor ook bewijzen dat ze minstens even goed was als haar vader, "die broche moet de sleutel tot de hele zaak zijn." p.110)

2

VERWERKING

Verwijzingen

MATERIAAL

- Fragmenten en afbeeldingen uit bijlage 1

Laura Wood heeft een doctoraat in de negentiende eeuwse literatuur van de Universiteit van Warwick. De verwijzingen naar de 19de eeuwse literatuur en kunst zitten dan ook overal in het boek. Het verhaal bevat bijvoorbeeld elementen van veel genres die toen populair waren, zoals gothic fiction, geheime genootschappen en romantiek. De auteur speelt bewust met deze literaire tradities. Koppel de fragmenten in bijlage 1 aan de afbeeldingen.

- Leg voor elk fragment uit waarom / hoe het past in het boek. Hoe bouwt de auteur zo een beeld op van de tijdsgeest én van de personages?

1. = h / opera "Manon Lescaut" van Puccini = de opera uit het eerste hoofdstuk verbeeldt de hartstocht tussen beide hoofdpersonages. Je weet zo ook meteen in welke kringen het verhaal zich afspeelt. Deze vriendinnen zijn gretige lezers, die zich omringen door kunst en literatuur.
2. = b / Oscar Wilde = In het boek wordt de toenmalige negatieve houding tegenover LGBTQI-persoon duidelijk gekaderd (Winnie, Maud, Joe, David Hartwell). Door ons met hen en hun worstelingen te laten kennismaken, appreciëren we de open, controversiële houding van het Vogelhuis nog meer.
3. = e / "Jane Eyre" van Charlotte Brönte = de quotes maken duidelijk hoe feministisch en vooruitstrevend de roman van Brönte was. Jane Eyre wil zich onttrekken aan de verstikkende verwachtingen van de maatschappij en haar authentieke emoties honoreren. Ook de detectives van het Vogelhuis vechten tegen dezelfde strakke sociale structuren en de hypocrisie.
4. = a / "Wuthering heights" van Emily Brönte = Het verhaal van Wuthering heights gaat over de gepassioneerde en tumultueuze relatie tussen Catherine Earnshaw en Heathcliff, en hoe vernietigend hun liefde is. Veel andere Engelse romans uit de 19e eeuw gaan over relaties, sociale conventies en het leven binnen de 'beschaafde' hogere klasse. Dit boek daarentegen duikt diep in de stormachtige emoties en destructieve passies van haar personages. De spanning tussen uiterlijke orde en innerlijke onstuimigheid vinden we ook terug in "An agency for scandal". Ook daar wordt een vrouwelijke hoofdpersoon getoond die buiten de normen van haar tijd durft te denken en handelen. Izzy's leven wordt ook gekenmerkt door een verlangen

naar vrijheid, passie en zelfbeschikking, wat haar buiten het verwachtingspatroon van de Victoriaanse samenleving zet.

5. = g / Medusa = Op het bal krijgt Izzy een jurk die verwijst naar Medusa. Deze figuur resoneert sterk met de centrale thema's van het boek, vooral met betrekking tot vrouwelijke macht, perceptie en het omgaan met onrecht. Medusa wordt in de klassieke mythologie vaak gezien als een monster – een vrouw die zó gevaarlijk is dat haar blik mensen versteent. Maar in recente feministische herinterpretaties wordt ze niet langer negatief gekaderd, maar gezien als een vrouw die wordt bestraft voor haar kracht en seksualiteit. Ze staat symbool voor vrouwen die gecorrigeerd of onderdrukt worden wanneer ze macht uitoefenen buiten het patriarchale kader. Net als Medusa wordt ook Isobel in eerste instantie door de maatschappij gezien als iemand die haar plaats moet kennen – stil, onzichtbaar, en ondergeschikt – een muurbloem. Maar net als in de hervertellingen van de Medusa-mythe, draait ze dat beeld om: ze gebruikt haar scherpzinnigheid, moed en moreel kompas om haar eigen verhaal te schrijven bij het Vogelhuis. Het kostuum helpt haar om dat vertrouwen in zichzelf (dat in de kiem al aanwezig was) meer te voelen.
6. = d / Byron = De dromerige poëzie van Lord Byron kenmerkt zich door een combinatie van romantische weemoed en melancholisch verlangen.
7. = c / The daffodils van William Wordsworth = in het boek wordt vaak verwezen naar het poëtische (bv. van Byron, Wordsworth) versus het prozaïsche – de poëtische, fladderende liefde van Izzy en Max wordt diep geworteld in een prozaïsche verstandhouding
8. = e / Louis XIV op schilderij van Callet

Creatieve opdrachten

MATERIAAL

- Papier
- Potloden
- Balpennen
- GSM

Laat de juryleden een van deze opdrachten kiezen, naargelang hun eigen interesses:

- Kies een scène uit het boek om om te zetten in een tekening of stukje graphic novel (bv. het Vogelhuis p.43, Isobels Medusajurk p.105 of de broche p.111)
- Schrijf een scène (bv. de beginscène in de opera) vanuit het standpunt van Teresa en / of Max.
- Maak een playlist van muziek die hoort bij het boek. Kies een lied voor 1) de sluwe intriges en geheime missies, 2) de romantische spanning, 3) de vrouwelijke rebellie en 4) de Victoriaanse sfeer met een hedendaagse twist.
- Vat het boek (de verhaallijn, de thema's of sfeer) samen in emoji's:

- Klassieke sfeer, high society & mode (Victoriaanse tijd)
- Hoofdpersoon is een jonge vrouw die undercover werkt in een vrouwenagentschap
- Geheime dossiers, rechtszaken en schandalen
- Romantiek en chemie tussen hoofdpersonages
- Strijd voor gerechtigheid, vrouwenrechten en persoonlijke groei

3

VERDER LEZEN

- Lang leve Jane / Cynthia Hand, Brodi Ashton, Jodi Meadows, Mariella Manfré (vert.) (Blossom, 2023) www.boekenzoeker.be/lang-leve-jane
- Hamnet / Maggie O'Farrell, Lidwien Biekmann (vert.) (Nijgh en Van Ditmar, 2021) www.boekenzoeker.be/hamnet
- Onheilsdochter / Jean-Claude van Rijckeghem (Querido, 2022) www.boekenzoeker.be/onheilsdochter

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Zo ontstaat er nog meer interactie in de Leesjury-community! Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de gewenste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

© Iedereen Leest en Catherine Verguts, 2025
Vormgeving: Simon Bequoye

BIJLAGE 1

1. 'Het dossier bevatte ook een brief met zeer belastend bewijs, gericht aan een zekere heer Wyncham.' Ik glimlachte naar Max. Een brief die tijdens een recente opvoering van *Manon Lescaut* van hem werd ontfutseld en toen werd gekopieerd.'
2. Zijn stem klonk gespannen en ik knikte. Onder de huidige wet waren liefdesrelaties tussen mannen strafbaar, zelfs in de privésfeer, en nog maar kortgeleden was Oscar Wilde vrijgekomen na een tweejarige gevangenisstraf voor grove onzedelijke handelingen. Het was een wreed, hardvochtig staaltje wetgeving. Ik begreep wat David Hartwell probeerde te zeggen en wat hij daarmee dreigde te verliezen.

3. 3.1.
Diep in mijn hart verberg ik dromen,
Ik denk, ik hoop, ik wens, ik wacht;
Doch zouden zij naar buiten komen,
Hun ban werd tot een eind gebracht.

3.2.
Op de achterwand had de kunstenaar de witte verf onaangeroerd gelaten, op de volgende woorden na, die met vaste hand in grote, dikke letters waren geschilderd:

Ik ben geen vogel; en geen
net verstrikt mij;
ik ben een vrij mens
met een onafhankelijke wil

Ik herkende het direct als een citaat uit *Jane Eyre*, een van mijn lievelingsboeken (niet in de laatste plaats omdat ik me altijd sterk had geïdentificeerd met de heldin in haar gevoel 'arm, onbeduidend, klein en onooglijk' te zijn).

3.3.
"Ik ben geen vogel", mompelde hij toen we in de salon stonden, opkijkend naar de donkere letters op de muur. *Jane Eyre*."

'Een van mijn favorieten,' zei ik. 'Ik denk altijd dat mevrouw Finch het idee van het Vogelhuis daarop heeft gebaseerd. Al die mooie vogeltjes, opgesloten in vergulde kooien.'

'Maar jullie niet.' Max hield zijn ogen op de tekst gericht. Een nest wilde vinken, verborgen tussen deze muren.'

4. 4.1.
Met een strijdlustige uitdrukking sloeg Teresa haar armen over elkaar. 'Deze keer is het anders. Let maar op. Hij had iets, iets wat me aansprak. Wat zegt Catherine ook al weer in *Woeste hoogten*? "Waar onze zielen ook van gemaakt zijn, de zijne en de mijne zijn hetzelfde."' Ze kreeg een dromerige blik in haar ogen.
'Jawel, maar dat zegt ze nota bene over Heathcliff,' wierp ik tegen. 'En je weet hoe dat afliep.'
Lady Wynter stootte een korte lach uit, maar voordat Teresa een vurig pleidooi voor Heathcliff kon afsteken (de man die met een vrouw trouwt opdat hij haar zo wreed

mogelijk kan behandelen), werden we gestoord door een klop op de deur en begon Reginald onstuimig te keffen.

4.2.

We waren ongeveer een uur onderweg toen de regen begon, een gestaag getrommel op het dak van de koets.

'Er is onweer op komst,' zei Max, uit het raam kijkend, terwijl regen- druppels op het glas een wedstrijdje hielden wie het eerst beneden was 'Misschien is het gewoon een zomerse bui,' zei ik hoopvol.

Max zuchtte. 'Heb je *Woeste hoogten* niet gelezen? Elke keer dat die arme dwazen de heide op gingen, kwam het met bakken uit de lucht.'

'Dat was dichterlijke vrijheid,' antwoordde ik. 'Bedoeld om hun stormachtige temperament te verbeelden, en hun ingehouden hartstocht.' Het woord 'hartstocht' bleef onnatuurlijk lang in de lucht hangen.

'Volgens mij was het bedoeld om het verschrikkelijke weer te verbeelden,' zei Max prozaïsch, en frustrerend genoeg spleet juist op dat moment een rollende donder de lucht open.

5. Ik vraag me af waar Madame in hemelsnaam het idee vandaan haalde om je in Medusa te veranderen.' Teresa negeerde mijn protesten en streek bewonderend over de zachte zijde van de rokken. 'Ik kan nog steeds niet geloven dat het je gelukt is een afspraak bij haar te maken en dat je mij niet mee hebt genomen!' 'Volgens mij is het de bedoeling dat ik me er dapper door voel,' zei ik zwakjes.
6. James St Clair zat voorover geleund, met zijn onderarmen op de balustrade voor hem. Hij ging helemaal op in de opera en ik gaf hem pluspunten voor het feit dat hij niet op Byronachtige wijze naar Teresa zat te loeren. Al was loeren precies wat ik zelf op het punt stond te doen. Volledig in het reine met dat vleugje hypocrisie liet ik mijn blik naar Max glijden...
7. 'Fijn om te horen dat je hem leuk vindt,' zei ik luchtig. Je hebt wel eens slechtere keuzes gemaakt.' 'Léúk?' Teresa trok haar neus op. 'Ik vind hem niet gewoon léúk. Wat een nietszeggend woord. Echt, Izzy, we moeten iemand zien te vinden met wie jij een onstuimige romance kunt beleven. Je bent altijd zo redelijk en, en... opgewekt. Dat is zó niet-poëtisch.' 'Er is vast ook genoeg opgewekte poëzie,' zei ik welwillend. 'Neem de narcissen van Wordsworth. Wat is er nou opgewekter dan een narcis?'
8. Ik rukte mijn blik los van Max en bekeek James St Clair. Hij was gekleed als Lodewijk XVI, de echtgenoot van Marie Antoinette, zoals afgebeeld op het beroemde portret van Callet, gehuld in weelderige kroningsmantels, een en al roomwit, goud en bordeauxrood, met op zijn hoofd een poederpruik.

a.

Ik kom net terug van een bezoek aan mijn huisbaas—de enige in deze verlaten buurt die me zal storen. Dit is beslist een prachtige streek! Volgens mij had ik nergens anders in Engeland een plek kunnen vinden die zo volstrekt van het wereldse gewoel verstoken is. Een volmaakte misantropenhemel—en meneer Heathcliff en ik zijn geknipt om deze verlatenheid samen te delen. Een vent uit duizenden! Hij zal nauwelijks vermoed hebben hoe innig ik met hem meevoelde bij de aanblik van zijn zwarte ogen, die achterdochtig onder zijn wenkbrauwen wegdoken toen ik kwam aanrijden, en van zijn vingers, die zich waakzaam en vastberaden nog dieper in zijn vest verschansten toen ik me bekend maakte.

b.

c.

I wandered lonely as a cloud
That floats on high o'er vales and hills,
When all at once I saw a crowd,
A host, of golden daffodils;
Beside the lake, beneath the trees,
Fluttering and dancing in the breeze.

d.

Ze deelt haar schoonheid met de nacht
Die helder, vol van sterren is
In haar verschijning, oogopslag
Ontmoet het licht de duisternis
De hemel, teder, heeft verzacht
Wat aan de dag opzichtig is

e.

Women are supposed to be very calm generally: but women feel just as men feel; they need exercise for their faculties, and a field for their efforts, as much as their brothers do; they suffer from too rigid a restraint, too absolute a stagnation, precisely as men would suffer; and it is narrow-minded in their more privileged fellow-creatures to say that they ought to confine themselves to making puddings and knitting stockings, to playing on the piano and embroidering bags. It is thoughtless to condemn them, or laugh at them, if they seek to do more or learn more than custom has pronounced necessary for their sex.

"Ik zie, met tussenpozen, de blik van een eigenaardig soort vogel door de dichtgeplaatste tralies van de kooi: een levendige, rusteloze, resolute gevangene is daar; maar vrij, zou ze hoog in de wolken opstijgen."

f.

g.

Ze wordt beschouwd als een symbool van bescherming, en is ook bekend om haar kracht en de mogelijkheid om iedereen die haar aanstaart te verstenen. Ze staat voor transformatie, vrouwelijke kracht, en het overwinnen van moeilijke tijden.

h.

De grote kracht zit hem in de liefde die alles bezielt, de argeloosheid van de hartstocht die de twee hoofdpersonen zo levensecht, zo innemend en zo waardig maakt, hoe schurkachtig ze ook zijn. Dit boek is één grote hartenkreet.

Bronnen:

a. Wuthering heights, Emily Brönte

<https://www.kobo.com/be/nl/ebook/wuthering-heights-232?srsId=AfmBOoorFf2-xb9e8RdcT3gWJhsIX3K-2UKoARBolfOnA55HpkmZVA7C>

b. Oscar Wilde,

https://nl.wikipedia.org/wiki/Oscar_Wilde#/media/Bestand:Oscar_Wilde_portrait_by_Napoleon_Sarony_-_albumen.jpg

c. The daffodils, William Wordsworth

d. Lord Byron

Beeld: www.historic-uk.com/CultureUK/Lord-Byron/

Tekst : Uit: she walks in beauty www.ansbouter.nl/byron-shewalksinbeauty.html

e. Jane Eyre, Charlotte Brönte

<https://www.abebooks.com/9781915582072/Jane-Eyre-Original-Illustrations-Booklovers-1915582075/plp>

f. Louis XIV, Callet

<https://galerieheim.com/en/stock/ceremonial-portrait-of-louis-xvi-in-full-coronation-regalia/>

g. Medusa, marmeren beeldhouwwerk van Gian Lorenzo Bernini, 1630

<https://www.thehistoryofart.org/gian-lorenzo-bernini/Medusa%20Gian%20Lorenzo%20Bernini.jpg>

h. Manon Lescaut – opera van Puccini

Beeld: <https://www.youoperadaily.com/p/opera-daily-manon-lescaut>

Tekst: <https://www.hofhaan.nl/2024/martin-de-haan/voorwoord-bij-abbe-prevost-manon-lescaut/>

Vierentwintig seconden vanaf nu: een liefdesverhaal

Auteur: Jason Reynolds

Vertaler: Maria Postema

Uitgever: Blossom Books

Over de maker

Time magazine zette de afro-Amerikaanse schrijver Jason Reynolds op de 100 Next, een lijst voor professionals die de toekomst van hun vakgebied mee bepalen. Hij werd al drie keer benoemd tot *National Ambassador for Young People's Literature*, waarin hij kinderen en jongeren in heel Amerika met boeken in aanraking brengt. In die ontmoetingen vertelt hij over zichzelf. Hoe hij thuis nooit iemand zag lezen, nooit zelf met boeken in aanraking kwam, hoe hij zichzelf niet gerepresenteerd voelde in de boeken die hij op school voorgeschoteld kreeg. In een interview met Bas Maliepaard zei hij daarover: "Het was idioot om van ons te verwachten dat wij een relatie zouden opbouwen met de literatuur, terwijl die niets met ons te maken had. Ik voelde dat ik niet bestond in die boeken en dat de mensen die deze boeken schreven blijkbaar vonden dat ik niet bestond in de wereld. Waarom zou ik daaraan meedoen?"

(www.basmaliepaard.nl/publicatie/jeugdboekenschrijver-jason-reynolds-wil-kinderen-laten-weten-dat-ze-gezien-worden/) Hij schrijft YA-romans in een ritmische stijl, waarin je meeleeft met zwarte tieners, zoals "67 seconden", "Toen ik de sterkste was", "Echte Amerikaanse jongens", "Let goed op" (Zilveren Griffel 2022) en 2 delen uit de Track-serie: "Ghost" en "Patina".

Korte inhoud

"Zwarte jongens hebben ook recht op liefdesverhalen", schrijft Jason Reynolds in het nawoord van "Vierentwintig seconden vanaf nu". En dat tedere en intieme liefdesverhaal krijgen we, maar dan achterstevoren verteld. Neon staat op het punt om voor het eerst seks te hebben met zijn vriendin, Aria. Over precies 24 seconden. Hij heeft zich teruggetrokken in de badkamer, vastbesloten om alles goed te doen. De twee laatstejaarsstudenten zijn twee jaar samen en hebben "hét" nog nooit gedaan. Ze zijn er beiden klaar voor, maar nu voelt hij vooral zenuwachtigheid, omdat het niet zoals het in de film gaat, met een regisseur die zegt 'hoe en waarheen we moeten bewegen'. Vervolgens spoelen we terug. Naar 24 minuten eerder, wanneer Neon zich naar het huis van Aria haast. Van zijn werk in de bingozaal van zijn vader brengt hij een doosje gefrituurde kip voor Aria mee. We spoelen nog verder terug. Naar 24 uur eerder, wanneer zijn grote zus hem advies geeft over seks. Nog verder terug. Naar 24 dagen eerder. En dan 24 weken eerder. We leren Neon kennen als een normale jongen die zijn vader helpt bij de bingo, lunchafspraken met zijn moeder heeft en in een leuke vriendengroep zit. Zijn liefde voor Aria is groot en dat is wederzijds. Tot we uitkomen bij 24 maanden geleden — het moment waarop Neon en Aria elkaar voor het eerst ontmoetten. Dit tedere, lieve en oprechte verhaal gaat over de eerste keer seks, met nadruk op respect voor elkaar, zachtheid en zeggen wat je voelt.

Leeservaring

In het boek vatten de leerlingen hun tijd op de middelbare school samen in vier woorden voor het jaarboek.

- Welke vier woorden zou jij gebruiken om het boek samen te vatten?
- Welke vier woorden zouden Neon en Aria kunnen zeggen op het einde van het boek? Hoe voelde je je op het einde van het boek?
- Welke vragen riep het boek voor jou op? Welke complimenten/ puntjes van kritiek heb je voor de schrijver? En heb je vragen die je hem zou willen stellen?

Cover

- Hoe zou je de relatie tussen Aria en Neon omschrijven? (zacht, teder, gebaseerd op wederzijds respect, met authentieke aandacht voor elkaar)
- Komt dat overeen met het coverbeeld? Waarom zouden ze op hun rug getekend zijn? (staat toe om zelf een beeld van hun gezichten te vormen)
- Wat is de rol van de hond? Hoe zie je daar de relaties ontstaan tussen Aria en haar gezin en Neon en zijn gezin? (in het gezin van Aria is de hond te veel, verstoort die de orde, in het gezin van Neon nemen ze de hond zoals die is, ook als die bijt, kunnen ze ook zien welke waarde die voor Gammy heeft)
- Wat vind je van de titel en de ondertitel “een liefdesverhaal”? En van de opdracht van Molière (“een geliefde probeert in de smaak te vallen bij de hond des huizes”)? Hoe past die bij het boek?

Personages

- Hoe verklaar je de namen van Aria en Neon? (Aria = het gezin van Aria is gefocust op muziek, de vader en grootvader van Neon kregen ook een naam die eindigde op -eon (Leon))

Lees dit fragment van pagina 22: “[Neon drukt een zachte kus op het voorhoofd van Aria] Deze lach was uitnodigend. En ondeugend. En sexy. Heel erg niet oma-achtig dus. Het was een simpele reactie, maar die gaf me wel het gevoel dat ik het goed had gedaan. En ik wilde het goed doen. Ik wilde alles goed doen.”

- Wat kan je daaruit afleiden over ...
 - Neon? (twijfelt aan zichzelf, wil alles perfect doen, tedere, empathische, gevoelige jongen)
 - Aria? (Ze geeft hem een warm gevoel, ze is enthousiast en moedigt Neon aan (zelfs als hij slechte film toont), Je leert vooral welk effect haar lach heeft op Neon, want het wordt vanuit het zijn standpunt verteld)
 - hun relatie? (gebaseerd op respect en zachtheid)
- Vind je Neon en Aria sympathiek? Zouden ze je vrienden kunnen zijn?

- Vind je ze realistisch? Vind je dat ze zowel sterke als minder sterke kanten hadden en zo een vol personage werden? (misschien weten we net te weinig over Aria en is zij een minder vol personage dan Neon, we weten bv. niet waarom ze zich tot Neon aangetrokken voelt)

Structuur en tijd

De structuur van het boek is bijzonder door te starten bij het nu en telkens af te tellen naar een scène / situatie uit het verleden.

- Hoe sluit het laatste hoofdstuk, “Terug naar Nu”, het eerste hoofdstuk, “Nu”, af? (het gaat verder in de tijd, in het eerste hoofdstuk wordt meegegeven dat het voor en na die eerste keer cruciaal is: “Me afvraag of ik naar haar zal mogen kijken. Ervoor; En of zij naar mij zal kijken. Ervoor. En of we nog op dezelfde manier naar elkaar zullen kijken. Erna.” p.18)
- Vond je dat die speciale tijdlijn de spanning verhoogde of net wegnam? (het kan de spanning verhogen omdat je meteen start bij de actie en niet weet hoe hij uit de badkamer zal komen of het neemt de spanning weg omdat je al weet dat Neon en Aria samen seks zullen hebben)
- Waarom zijn de tussenliggende hoofdstukken belangrijk? (de relatie krijgt vorm in tegengestelde richting, ze vormen een breder beeld van de personages Neon en Aria, je ziet hun relatie groeien en aan maturiteit winnen, je snapt Neon zijn anticipatie op seks met Aria doordat hij er advies over krijgt van verschillende mensen (zus, vrienden, vader, moeder, oma), de focus ligt niet op de seks zelf, maar wel op de opbouw ernaartoe, je leeft steeds meer mee hoe hard hij verlangt om met Aria samen te zijn)

Vertelperspectief

- Wat is het vertelperspectief? (ik-perspectief verteld vanuit Neon)
- Wat zijn de gevolgen daarvan voor hoe we Neon en Aria leren kennen? (we leren vooral de binnenkant van Neon kennen, zijn twijfels en nervositeit, we weten dat Aria Neon erg apprecieert, maar leren pas dat ze ook nerveus is als ze dat zegt op het einde van het boek, als Neon in de badkamer zit, weten we niet wat Aria op dat moment doet)

Stijl

Lees pagina 15 opnieuw.

- Wat valt je op aan de schrijfstijl? (direct, informeel, ritme, humor, woordspel, korte zinnen met herhaling “Ik voel. Me zo. (...) Niet hier. Niet nu. Niet tegenover haar slaapkamer.”, tegen spreektaal aan, jongerentaal (“of whatever.”), veel gedachtesprongen (“Ik voel me helemaal niet schitterend. Ik voel me misselijk. En opgewonden. Maar vooral misselijk. Maar ook heel opgewonden.”), veel flash backs binnenin de flash backs)

Maria Postema is de vaste vertaler van de boeken van Jason Reynolds. In de Grote vriendelijke podcast vertelt ze over haar ervaringen met die vertalingen:

<https://degrotevriendelijkepodcast.nl/afleveringen/aflevering-112-maria-postema/>.

MATERIAAL

- Pen en papier
- Engelstalige quote (zie hieronder)

Hoe zou je het onderstaande fragment (p.24) uit het boek vertalen? Vergelijk daarna met de vertaling van Postema en bespreek de keuzes die je maakte.

Me and Aria wanted each other. No other way to say it. We wanted each other, bad. And we'd made out so much that, after a while, we were over it. Okay, not over it, because nobody ever gets over making out. But after a while, out became the norm. I lived in out. We lived in out. Been in out for the last two years. Eventually, the only thing the two of us could think about whenever we were making out was, how we could make in.

Vertaling in het boek: Aria en ik wilden elkaar. Ik kan het niet anders zeggen. We wilden elkaar heel graag. En we hadden zoveel gezoend dat we er na een tijdje klaar mee waren. Oké, niet klaar, want niemand is ooit klaar met zoenen. Maar het bleef bij zoenen en voelen. En ik wilde meer doen. Uiteindelijk waren we bij elke zoen alleen maar bezig met hoe we het konden doen.

2

VERWERKING

Thema's

- Wat vind je de belangrijkste thema's van het boek? (eerste keer seks, onzekerheid en twijfel, wederzijds respect, vriendschap, intimiteit, ...)
- Neon krijgt veel liefdesadvies. Wat is het algemene beeld dat hij krijgt van zijn familie over liefde en seks? (positief beeld op seks, geen oordeel over seks voor tieners, meisjes zijn niet gewoon lichamen, het is natuurlijk om te verlangen naar seks)
- Wat leert hij van deze specifieke personen rond hem over seks?
 - Zijn vader (je hoeft 'je wilde haren niet kwijt te raken', niet liegen – vader heeft zelf nog steeds spijt van overspel – “Ik ga alleen zeggen dat je eerlijk moet zijn. Tijdens de tedere en de vervelende momenten.” p.134)
 - Zijn moeder (porno geeft geen goed beeld van seks, door te masturberen kan je jezelf leren kennen, je bent een mens, niet alleen een penis, vrouwen zijn ook gemaakt om genot te voelen, jullie moeten goed voor elkaar zorgen)
 - Zijn zus (ze is opgelucht dat hij zenuwachtig is, jullie moeten het samen uitzoeken, je moet / mag alles zeggen, ze heeft “zakken die altijd diep genoeg zijn geweest om mijn geheimen in te bewaren. Om ermee rond te lopen zonder het risico dat ze haar zouden verzwaren of eruit zouden vallen.” p.58)
 - De relatie van zijn grootouders (Gammy wordt getriggerd om het verhaal van Grandy te vertellen omdat Neon ook zo verkreukeld is. Zijn nervositeit zit in de genen en je hoeft niet alles perfect te doen (p.90; “Die mafkees was gewoon zenuwachtig” p.93; “Alles wordt makkelijker als het niet perfect hoeft te zijn” p.94; visadem om te zoenen cf. kipvingers p.96)
- Hoe belicht het boek mannelijke seksualiteit en de ervaring van de eerste keer seks? (legt de focus niet op seksuele daad zelf maar eerder op momenten die opbouwen naar de eerste keer seks, de gesprekken die Neon daarover heeft, het verlangen ernaartoe én de

zenuwen, de angst voor de eerste keer seks en het goed willen doen (“Maar ze komen er wel. Ze komen er wel. Alle dingen bloeien als ze er klaar voor zijn.” p.94; liefdesrelatie gebaseerd op vriendschap en verbondenheid, de zachte tederheid van elkaars hand vasthouden; focus op consent en dialoog p.118:

‘Weet je zeker dat je het wil? Want ik weet het zeker,’ zei Aria.

‘Weet je zeker dat je het zeker weet?’ vroeg ik voor de zekerheid.

‘Ik denk het wel.’

‘Dus je denkt dat je het zeker weet?’

‘Neen, ik weet het. Zeker. Maar ... wanneer?’

- Aria zal ver weg gaan studeren, Neon is niet van plan om te studeren. Denk je dat hun relatie de afstand zal overleven? Of zullen ze eerder uit elkaar groeien? Waarom hebben ze er nog niet over gepraat? (“We praten er niet over. We hebben het wel geprobeerd. Maar het lukte niet. En daarom doen we het niet. En voor nu is dat prima.” p.57)
- Vergelijk hoe er in het gezin van Neon met seks wordt omgegaan met hoe er op school met seks wordt omgegaan. Vind je dat realistisch? (“Mevrouw Rambleton liet ons alleen het woord en de definitie herhalen” p.107 / kijken naar bevallingsfilm)
- Hoe lost Neon het uiteindelijk op om over zijn nervositeit te geraken? (Je ziet hoe hij zoekt en twijfelt, hoe hij uiteindelijk zijn angst overwint door over zijn twijfels te praten (op basis van advies van Nat en Aria zelf dat communicatie de kern van alles is)
- Waar in het boek ontdek je ook tegenvoorbeelden van de zachte en wederzijdse liefde tussen Aria en Neon? (stoere vrienden van op school, zus die vaak ander vriendje kiest, het misbruik dat de moeder van Aria meemaakte: “Hij leerde haar spelen. En hij leerde haar ook andere dingen. Leerde haar om bang te zijn. Leerde haar hoe het voelt om niet veilig te zijn. Leerde haar dat haar lichaam ook een instrument was dat hij kon bespelen. Leerde haar om haar geluid te dempen. Om het weg te stoppen en op te bergen. Om het mee te dragen, hoe zwaar het ook was voor een meisje van haar leeftijd” p.71)

Symboliek

- Neon houdt van films en films maken. Daardoor maakt hij ook altijd de vergelijking van de realiteit met hoe het gaat in films, bv. op het einde: “Nee, dit is geen film. Dit is een spiegel. Dit ben ik. Dit is zij. Dit zijn wij. Dit is echt.”
- Waarom doet de auteur dat? (het gaat om een echt verhaal, geen geromantiseerde versie, geen porno, maar eerder over de slordigheid van liefde, hij neemt kipvingers mee in plaats van rozen, etc.)
- Deuren spelen een belangrijke rol in het boek.
- Kan je uitleggen waarom?
 - symboliek van de deur: je gaat ergens binnen, in een nieuwe omgeving, maar niet zonder te kloppen, zoals Aria en Neon ook wachten op consent voor ze seks hebben
 - symboliek van deurklopper: p. 56 “Een versiering op de deur van wat soms verloederde gebouwen waren om aan te geven dat er geen verloederde mensen woonden.”
 - hele noot aan huis Aria: 4 tellen, gezin van 4 (terwijl het helemaal niet zo’n warm en hecht gezin is als dat van Neon – zij wonen in een armere buurt, maar zijn wel erg verbonden)
 - de deurklopper die Neon voor Aria laat maken voor haar afstuderen: hond als verbindende element (hoe ze elkaar leerden kennen, Neon neemt hem in huis terwijl hij hem bijt)

3

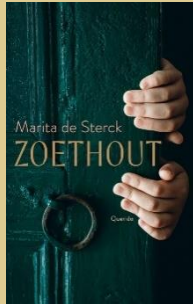
VERDER LEZEN

- De dagen van de bluegrassliefde / Edward van de Vendel (Querido, 2022)
www.boekenzoeker.be/de-dagen-van-de-bluegrassliefde
- Pardalita / Joanna Estrella, Finne Anthonissen (vert.) (Querido, 2023)
www.boekenzoeker.be/pardalita

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Zo ontstaat er nog meer interactie in de Leesjury-community! Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de gewenste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

© Iedereen Leest en Catherine Verguts, 2025
Vormgeving: Simon Bequoye

Zoethout

Auteur: Marita de Sterck

Uitgever: Querido

Over de maker

Marita de Sterck (1955) is antropologe en auteur, haar eerste jeugdboek werd gepubliceerd in 1986. Enkele terugkerende thema's in haar werken zijn intergenerationele banden, inwijdingsrituelen en orale vertelcultuur. Haar werk omvat zowel fictieve en informatieve kinder- en jeugdliteratuur als naslagwerken, recensies en artikelen over jeugdliteratuur. Ze wordt geprezen voor haar gelaagde schrijfstijl, boordevol Vlaamse woordenschat en dialect en rijke (symbolische) verwijzingen. Ook inhoudelijk valt de gelaagdheid in haar werken op. Ze won verschillende prijzen, waaronder die van de Leesjury.

Korte inhoud

Amber verhuist naar een klein arbeidershuisje in haar favoriete oude stadswijk. Gauw blijkt dat het huisje heel wat geschiedenis meedraagt, zelfs letterlijk, want ze vindt tekeningen van Sonja, een zevenjarig meisje dat er vijftig jaar geleden verdween. Niet enkel het huis, maar de hele buurt draagt herinneringen aan de verdwijning: oud-wijkagent Flor, de 'babbelwijven' en niet in het minst Cecile, Ambers oude buurvrouw. Samen met haar collega-museumwerker Elise onderzoekt Amber de verdwijning. In de perspectieven van Sonja zelf en Cecile wordt langzaam duidelijk dat het kind door haar moeder verwaarloosd en verborgen werd maar stiekem bevriend raakte met de kinderloze buurvrouw Cecile. Sonja blijkt een buitenechtelijk kind van haar moeder en diens zwager, haar bestaan rukte haar moeder dus los uit haar familiaal netwerk en in een schaamtenspiraal. Amber ontdekt uiteindelijk haar lichaam, verstopt in het huisje.

1

HET VERHAAL

Startupdracht

Vat het verhaal samen in drie zinnen.

Variatie: kies om de beurt een woord uit dat belangrijk was voor het verhaal. Gebruik dan samen al de woorden om het verhaal in drie tot vijf zinnen samen te vatten.

- Klopt die samenvatting ook als je kijkt vanuit het perspectief van de babbelwijven, Elise, Flor, Sonja, Nadia en/of Cecile? Wat zou je aanpassen/toevoegen/weglaten vanuit elk van die perspectieven?

Cover

Marita de Steck kiest graag zelf fotografen en foto's voor haar covers. Deze foto is getrokken door fotograaf Desislava ('Des') Panteva.

- Wat staat er op de cover? (Een oude houten, groen geschilderde deur met hengsel die vanaf de andere kant wordt toegetrokken door twee kinderhandjes. Sonja's handen op haar verstoppiek)
- Vind je dat de cover de sfeer van het verhaal goed illustreert?
- Had je de cover voor het lezen goed bekeken? Verklapte het de uitkomst van het verhaal?

Bekijk andere foto's van de fotograaf (bijvoorbeeld op

www.trevillion.com/contributor/browse/1158/des-panteva).

- Vind je dat de andere foto's een vergelijkbare sfeer weergeven? Waarom wel of niet?
- Wat onderscheidt deze foto van de andere hand-op-deurfoto's van Des Panteva? (Kinderhanden vs. volwassen handen)

Personages en perspectief

- Wie zijn de belangrijkste personages? (Amber, Cecile, Sonja, Nadia en de babbelwijven. Daarna Flor, Elise, Ambers ouders, Sonja's tante en oom/vader)

Zowel Cecile als Flor maken deel uit van de wijk, maar staan er toch ook buiten.

- Hoe komt dit? (Als agent behoorde Flor tot een andere stand, het was ook een deel van zijn job om "neutraal" te zijn en dus mocht hij er niet volledig in staan. Cecile viel uit de toon door haar wijnvlek, omdat ze alleenstaand was en niet werkte in de haven zoals de andere vrouwen in de wijk.)
- Geldt hetzelfde voor Amber? (De sociale dynamieken zijn jaren later veranderd, Amber is ook een stuk jonger en staat alleen al daardoor "buiten" de wijk. Ze dringt er wel in binnen met haar interesse in de geschiedenis van de wijk en haar bewoners en door er actief over op onderzoek te gaan en de bewoners aan te spreken.)

In het perspectief van de babbelwijven wordt een aantal keer benadrukt dat ze laagopgeleid zijn (p.37, p.110).

- Vind je dat het perspectief van de babbelwijven minder belezen/hoogopgeleid overkomt dan de andere perspectieven? (Er is verschil in woordkeuze, referenties en beeldspraken die de personages gebruiken. De babbelwijven verwijzen vaak naar het repareren van zakken of andere meer "armoedige" begrippen. De verwijzingen naar hun eigen lage opleiding kan je interpreteren als schaamte/bewustzijn van de lagere sociale status. Dit betekent niet dat ze minder intelligent zijn.)

Heel wat personages staan lijnrecht tegenover elkaar in hun houding en handelingen.

→ Op welke vlakken is Amber (A) een tegenstelling van de Babbelwijven (B)?

- Onderwijsniveau: hoogopgeleid (A) vs. laaggeletterd (B)
- Sociale status & inkomen: comfortabel opgegroeid (A) vs. moeten knokken voor overleven (B)
- Openheid/benadering van “anderen” zoals Cecile: open, vragend (A) vs. oordelend (B)
- Positie in de groep: onopvallend/eerder alleen /buitenbeentje (A) vs. in groep/luid/opvallend (B)
- Leeftijd: Jong (A) vs. oud (B)
- ...

Opdracht: uitersten

Opdracht: trek een lijn in de ruimte: een uiterste is waar Amber zich bevindt, het andere zijn de babbelwijven. Overloop één voor één de punten waarop ze tegengesteld zijn, en plaats vervolgens de andere personages ook op de lijn (zoals Flor, Cecile, Louis, Elise ...).

→ Zijn er nog personages die elkaars tegengestelde zijn? (Cecile en Nadia, Cecile en de babbelwijven)

In de jeugdboeken van Marita de Sterck komen vaak jonge en oudere mensen elkaar tegen, wat eerder uitzonderlijk is in de jeugdliteratuur.

→ Lees je vaak boeken met oudere personages? Lees je liever over oudere of jongere mensen?

→ Vind je de oudere personages in “Zoethout” geloofwaardig? Vond je het makkelijk om je in te leven in de oudere personages? Wat doet Marita de Sterck om te helpen bij het inleven?

Stijl

→ Hoe vind je de schrijfstijl? Wat viel je eraan op? (Veel beeldspraak, bijvoorbeeld “We krijgen de rafelige helften [van ons leven] niet bij elkaar” uit de mond van de zakkenwijven op pagina 115. Parallellen tussen hoofdstukken, bijvoorbeeld Elises opmerking op pagina 127: “We zien toch vooral wat we willen zien” weerspiegeld in opmerkingen van de babbelwijven: “Een wijk is een donsdeken” in hun eerste hoofdstuk en: “een wijk is een pak miserie” in hun laatste.)

→ Vind je dat het boek vlot leest?

→ Viel het gebruik van dialect je op?

Open het boek op een willekeurige pagina:

→ Kan je een zin vinden die je aanspreekt door de stijl? Wat spreekt je precies aan? Kom je dat vaker tegen in boeken?

Vertelperspectief en structuur

→ Hoe is het verhaal opgebouwd? (37 hoofdstukken, telkens vanuit een bepaald perspectief: 7 Van de Babbelwijven, 17 van Amber, 6 van Cecile, 6 van Sonja., 1 van het huis), sommige in 2024, andere in 1974, afhankelijk van het personage aan het woord. De verhaallijnen verlopen chronologisch.)

- Welke perspectieven komen aan bod? (zie boven)
- Wiens perspectief las je het liefst? (Opties: Amber, Sonja, Cecile, de babbelwijven en het huis)
- Wat vond je goed aan dat perspectief? (Schrijfstijl, persoonlijkheid, mening, betrokkenheid bij of afstand van de tragische gebeurtenissen ...)

Het huis komt slechts in één hoofdstuk aan het woord, het voorlaatste.

- Vind je dit een meerwaarde? Wat als dit geschreven zou zijn vanuit het perspectief van Amber? Of van de babbelwijven? Wat als dit hoofdstuk er niet in zat?

Lees de eerste zinnen van de hoofdstukken van de babbelwijven na elkaar.

- Wat valt je op? (Contrast met de andere perspectieven door de wij-vorm. De hoofdstukken beginnen steeds vanuit de wijk, de babbelwijven vereenzelvigen zich ermee, alsof zij de kern van de wijk belichamen en de normen ervan bepalen. Ze dichten zichzelf een beschermende waarde toe ...)

Tijd en ruimte

- Wanneer speelt het verhaal zich af? (2024, met ingevoegde stukken uit 1974)
- Welke verschillen merk je tussen 1974 en 2024 in het verhaal? (Sociale en maatschappelijke structuren zoals Child Focus, veranderde rol van wijkagenten, andere veel voorkomende jobs, technologische veranderingen, sociale verwachtingen i.v.m. gezins- en samenlevingsvormen, veralgemening van bakfietsen, taalgebruik, ...)
- Waar speelt het verhaal zich af? (De fictieve Pioensteeg, gebaseerd op het bestaande Oud-Deurne/Deurne-dorp)
- Hoe leer je als lezer de omgeving kennen? (Eerste hoofdstuk, Babbelwijven, verankering van “de wijk” als ijkpunt en een vaag idee van de bewoners maar nog weinig concreet. Tweede hoofdstuk, Amber, meteen focus op het huisje, omschrijving door de ogen van een personage dat het huis ook voor het eerst ziet, maar wel al verknocht is aan de wijk.)

Creatieve verwerkingsopdracht

MATERIAAL

- (Klad- of ruitjes)papier
- Potlood, gom en meetlat

Probeer samen een plattegrond van het huisje te tekenen, eventueel met meubels en vindplaatsen van Sonja's tekeningen.

Einde

Marita de Sterck laat Sonja als laatste aan het woord.

- Vind je dat een goed perspectief om mee te eindigen?
- Kreeg het verhaal een bevredigend einde? Wat heb jij nodig om een einde afgerond te vinden?

- Was je verrast door Ambers ontdekking van het lichaam? Of door de ontdekking wie Sonja's vader was? Hebben andere dingen in het verhaal je verrast?

Sfeerschepping

- Welk gevoel krijg je bij het verhaal?
- Waar en hoe komt de dreigende sfeer naar boven? (Angst in Sonja-hoofdstukken, negatieve bijklank bij babbelwijven, verouderde staat van het huis, wanhoop en spijt bij Cecile, weemoed bij Flor, ...)

2

VERWERKING

De tweede epigraaf, vooraan in het boek, zegt "We zijn ook wie we verloren hebben."

- Verschillende personages hebben Sonja verloren, vind je dat zij ook Sonja "zijn"? Op welke manier dragen ze Sonja mee? Op welke manier dragen ze het verlies mee?

In een recensie van De Standaard staat: "de Sterck schrijft met lef, op alle vlakken"

- Wat zou de recensent hiermee bedoelen? (Inhoud: niet terugdeinzen voor moeilijke thema's, stijl: gebruik van Vlaams dialect)
- Kan je hier enkele voorbeelden van vinden? ("Subiet" p.73, "lepe pikkendief" p.74, "pronte madammekes" p.111, "altegader" p.130, ...)

Recensent Joke Aartsen merkt een centrale vraag in het boek: "Waarom hebt ge niks gedaan?"

- Waar komt deze vraag aan bod? (Cecile en later ook Nadia en haar zus over Sonja's verwaarlozing, Flor en Cecile over Louis' onschuld, Amber bij haar gepeste klasgenoot Boris)
- Raakt die vraag aan het einde van het verhaal opgelost voor de personages die ermee zitten?
- Heb je zelf nog motieven (= terugkerende elementen) ontdekt in het verhaal? (Ambers roodborstje en de vogeltekeningen van Sonja, het zoethout/zoetje om de honger en armoede mee te verdrijven, het verstikkende donsdeken, ...)

Een terugkerend antropologisch thema in veel boeken van Marita de Sterck is de orale vertelcultuur.

- Hoe komt die hier aan bod? (Via de babbelwijven en hun roddels)
- Wat is de functie van de roddels in de wijk? (Ze verbinden en verdelen)

De babbelwijven treden op als een soort “koor” zoals bij het Oud Griekse theater, een meerstemmige groep die het publiek rechtstreeks aanspreekt en commentaar levert op de gebeurtenissen.

→ Zou het verhaal ook een toneelstuk of een hoorspel kunnen zijn? Hoe zou je het ontbreken van omgevingsomschrijvingen en interne monologen oplossen? (Geluidseffecten, donker/licht, decor, ...)

Creatieve schrijfo opdracht

MATERIAAL

- (Klad-)papier en schrijfgereif OF een computer met tekstprogramma
- Eventueel opnameapparatuur (video of audio)

Herschrijf hoofdstuk 12 en/of 13 als een theater- of hoorspelscript. Spreek het eventueel samen in.

3

VERDER LEZEN

- Spijt / Tine Bergen (Clavis, 2010) www.boekenzoeker.be/spijt-0

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Zo ontstaat er nog meer interactie in de Leesjury-community! Ga naar www.deleesjury.be, klik op ‘Lezen’ en dan op de gewenste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

© Iedereen Leest en Linde Verlooy, 2025
Vormgeving: Simon Bequoye